

PLATFORM IVZ

SAMEN STERK VOOR EEN VEILIG TWENTE

PROGRAMMA AANPAK JEUGDCRIMINALITEIT
ZORG VEILIGHEID EN STRAF - JEUGD

PROGRAMMAPLAN 2026 – 2028
CONCEPT-VERSIE 4 (22 DECEMBER)

BIJLAGE: OMSCHRIJVING VAN DE DEELPROJECTEN A T/M G.

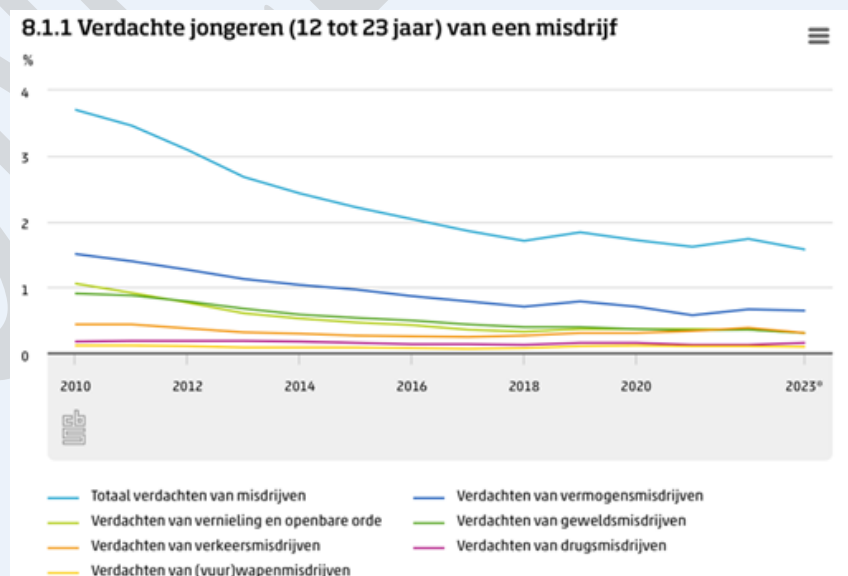
'DE VEILIGHEID VAN JONGEREN IS VAN ONS ALLEMAAL'

De partners in de jeugd(strafrecht)keten werken samen rondom jongeren die in aanraking komen met criminaliteit. Ieder heeft zijn eigen taken en rollen in dit werkveld. Wanneer zij goed met elkaar samenwerken is dit van grote meerwaarde voor de jongere én voor het gezin waar deze uit komt of op de maatschappij waarin deze jongere opgroeit. In Twente werken deze partners al jaren met elkaar samen. In 2022 hebben de partners gezamenlijk én naar elkaar uitgesproken waar we voor staan, waar onze gemeenschappelijke opdracht ligt en wat daarvoor nodig is. In dit programmaplan wordt dit herijkt en weer gezamenlijk vastgesteld voor de komende jaren. Het is een weergave van onze gezamenlijke visie, welke missie we hebben en welke strategie daaraan gekoppeld is.

Deze partners verenigen zich in een themagroep Jeugd en Veiligheid onder regie van de stuurgroep Zorg Veiligheid en Straf. In de themagroep zijn alle partners uit de jeugdstrafrechtketen vertegenwoordigd. De partners zitten met mandaat en steun vanuit de eigen organisaties aan tafel. Dit is cruciaal voor de verbinding en samenwerking. Daarom hebben we een gezamenlijk programmaplan opgesteld met randvoorwaardelijke uitgangspunten en bijbehorend mandaat.

1. Verjonging of verharding?

Het aantal jongeren dat als verdachte van een misdrijf wordt geregistreerd, vertoont op lange termijn een dalende trend (figuur 1). Deze afname is zichtbaar binnen vrijwel alle onderscheiden delicttypen, waaronder vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven en vernielingen en verstoringen van de openbare orde. Opmerkelijk is echter dat deze dalende trend vanaf circa 2018 afvlakt. Sinds dat moment is geen sprake meer van een structurele daling in het aantal verdachte jongeren. In plaats daarvan blijven de percentages relatief stabiel, met in sommige jaren zelfs een lichte toename. Deze stagnatie doet zich voor bij zowel het totaal aantal verdachten als bij meerdere afzonderlijke delicttypen (Zie figuur 1, Verdachten 12-23 jaar)

Daarnaast is vanaf 2021/2022 een duidelijke stijging waarneembaar in het aantal jongeren dat via Halt wordt gesanctioneerd. Tussen 2022 en 2024 nam dit aantal met vijftieng procent toe. Dit betreffen de halt-overtredingen. De halt-misdrijven zijn de afgelopen jaren iets gedaald, namelijk met 5% tussen 2021 en 2024. Deze ontwikkeling onderstreept de eerder signaleerde afvlakking en stijging in het aantal verdachte jongeren en laat zien dat bepaalde vormen van jeugdcriminaliteit toenemen.

De afvlakking van de dalende trend sinds 2018, in combinatie met de recente stijging van Halt-jongeren, kan erop wijzen dat bestaande preventieve en repressieve maatregelen hun maximale effectiviteit hebben bereikt. Indien geen aanvullende of aangescherpte interventies worden ingezet, bestaat het risico dat de eerdere afname van jeugdcriminaliteit niet verder doorzet en mogelijk zelfs omkeert naar een stijgende trend. Het is daarom essentieel om toekomstgericht veiligheidsbeleid en gerichte maatregelen ter bestrijding en preventie van jeugdcriminaliteit te ontwikkelen en uit te voeren. Hierbij is een multidisciplinaire aanpak onmisbaar.

2. Waar willen we naartoe?

Minder jeugd in de strafrechtketen: door gezamenlijk en integraal samen te werken met alle betrokken organisaties/instanties vanuit hun eigen verantwoordelijkheden, kennis en mogelijkheden.

Missie: Onze permanente opdracht luidt als volgt: *‘We stimuleren de ontwikkeling van jongeren en weerhouden ze van een (verdere) criminele carrière’.*

Visie: Wij streven deze missie na vanuit vier leidende principes en vier kernwaarden (deskundig, verbindend, transparant en betrouwbaar):

1. De jongere staat altijd centraal, de organisaties voegen zich hiernaar;
2. We werken samen met vertrouwen in en gebruikmaking van elkaars expertise;
3. We geven elkaar inzicht in en stemmen onderling af over wat nodig is om tijdig de juiste interventie in te zetten om (verder) strafbaar gedrag te voorkomen;
4. We signaleren trends en knelpunten in de keten en daarbuiten, adresseren dit op de juiste plekken en leren en verbeteren met elkaar.

We zien in de periode van het voorgaande programmplan dat de benadering van deze principes doorgaans goed werkt. Waar we steeds sterker samenwerken in de punten 2, 3 en 4 zien we dat punt 1 een risico in zich draagt. We zien nog vaak dat de (on)mogelijkheden van organisaties de grenzen van de samenwerking bepalen, niet de behoeftevraag van de jongere. Dit behoeft voortdurend aandacht.

Binnen onze visie zien we een duidelijke verschuiving naar interventies die niet alleen repressief, maar vooral preventief en verbindend werken. Het drop-in-project biedt jongeren een laagdrempelige plek waar ontmoeting en begeleiding door het jongerenwerk centraal staan. Daardoor wordt vroegtijdige signalering en ondersteuning versterkt. Tegelijkertijd sluit preventie met gezag aan bij de behoefte om gezaghebbende professionals zichtbaar en benaderbaar te maken, zodat normstelling en vertrouwen hand in hand gaan. Daarnaast biedt de Ierse aanpak van *Diversion* inspirerende inzichten: door jongeren bij lichte vergrijpen een alternatief traject te bieden, gericht op herstel en verantwoordelijkheid, voorkomen we onnodige justitiële escalatie en bevorderen we maatschappelijke participatie. Deze bewegingen versterken elkaar en dragen bij aan een integrale aanpak waarin preventie, herstel en perspectief leidend zijn.

3. De deelprojecten

Langs de volgende projecten geven we onze missie en visie verder vorm.

A. Gedrag & veiligheid online

Coöperatie met Regionale aanpak digitale veiligheid (Platform IVZ)

Er is vaak onvoldoende kennis en affiniteit met de digitale leefwereld van jongeren bij professionals en ouders. Om jongeren beter te ondersteunen, wordt ingezet op het vergroten van kennis via bijeenkomsten en trainingen. Daarnaast wil men meer inzicht krijgen in online ontwikkelingen om risico's vroegtijdig te signaleren en preventief te handelen.

Bijlage A1: Themadag ter bevordering van professionals. Uitgangspunt is om jaarlijks een themadag te organiseren die inspringt op de actualiteiten, trends en ontwikkelingen. Bijgevoegd is het programmaplan voor de themadag in 19 maart 2026.

Bijlage A2: speelveldverkenning digitale weerbaarheid jeugd: Professionals signaleren toenemende zorgen over de online leefwereld van jongeren (sociale media, gaming, chat, platforms). Het gaat om risico's zoals online seksuele grensoverschrijding, desinformatie en online haat, maar ook om aanzuigende werking richting digitale criminaliteit. Voor overheden, onderwijs en ketenpartners is het een complexe uitdaging hierop aan te sluiten: de digitale omgeving verandert snel, jongeren bewegen zich in besloten of vluchtige kanalen, en de verantwoordelijke actoren zijn versnipperd over domeinen deze verkenning geeft een eenduidig, volledig en actueel overzicht van partijen, interventies en werkzame lijnen om preventie op Twents niveau te versterken, met nadrukkelijke koppeling aan de implementatie van de nieuwe kerndoelen in het onderwijs.

Bijlage A3: Cyberethiek MBO Scholen: Met de leerlijn over cyberethiek leren studenten hoe ze hun vaardigheden op een verantwoorde manier kunnen inzetten. Ze ontwikkelen ethisch bewustzijn en worden aangezet om na te denken over de impact van hun digitale handelingen. Door realistische casussen, interactieve opdrachten en discussies ontdekken studenten hoe ze hun talenten op een positieve en legale manier kunnen inzetten. Dit leermiddel helpt toekomstige ICT-professionals niet alleen technisch bekwaam, maar ook ethisch verantwoord te handelen in een wereld waarin digitale keuzes steeds belangrijker worden. Hiermee dragen we bij aan het verkleinen van de kans op crimineel gedrag binnen deze doelgroep in Twente. De modulereeks wordt afgesloten met een RE_bootcamp als samenwerking met Preventie met gezag in Enschede, een interventie die zich richt op het benadrukken van de positieve kansen die jongeren later hebben met hun grote IT-skills

Bijlage A4: Monitor online leefwereld jeugd: De digitale leefwereld is voor jongeren een integraal onderdeel van hun identiteit, sociale relaties en gedragingen. Binnen deze online omgevingen ontstaan ook risico's: online grensoverschrijding, desinformatie, (digitale) criminaliteit, polarisatie, prestatiedruk en mentale belasting. Beleidsmatig is er groeiende behoefte aan feitelijke, actuele en kwalitatieve inzichten in de online leefwereld van Twentse jongeren. Veel partijen beschikken nu vooral over losse signalen (incidentmeldingen, schoolenquêtes, Halt-data, jongerenwerkervaringen), maar geen samenhangend Twents beeld. In andere regio's, o.a. Amsterdam (Jong InZicht – Online Jongeren Trendmonitor) zijn succesvolle methodieken ontwikkeld om structureel en participatief data te verzamelen over hoe jongeren online communiceren, leren, ontspannen, risico's ervaren en hulp zoeken. In Twente biedt het bestaande netwerk van partijen rondom jeugd en veiligheid en de fysieke bewegingswereld van veel jeugd op Twentse schaal een goede basis om dit te realiseren. In dit deelproject wordt een instrument ontwikkeld dat gedragen wordt door gemeenten, jongerenwerk, partners én de jongeren zelf. Het kan trends, signalen en beleving van jongeren in hun online leefwereld in kaart brengen, duiden en vertalen naar lokaal en regionaal beleid en preventie.

Contactpersoon: Jop Wieffer

B. Doorlopende leerlijn

Coöperatie met Provincie Overijssel

Vanuit preventief oogpunt willen we een doorlopende leerlijn aanbieden aan alle leerlingen van 10 tot ongeveer 17 jaar jaarlijks voorgelicht worden over de risico's van criminaliteit en hen handelingsperspectieven te bieden wanneer zij een misstap begaan. In deze periode van hun leven zijn ze het meest beïnvloedbaar en daarmee is het risico op afglijden richting de criminaliteit het grootst. Ook zijn de ouders en docenten twee belangrijke doelgroepen om hierin te ondersteunen, te werken aan kennisbevordering en aan de opvolging van signalen. In de zomer 2025 is met diverse wethouders uit IJsselland (Compagner en Duursma) en Twente (Rohaen en Beens) hierover gesproken. Vanwege de haalbaarheid wordt de komende twee jaren gestart met groep 7 & 8 primair onderwijs (PO) en de leerjaar 1 & 2 voortgezet onderwijs (VO). Het voorstel is om lokaal diverse pilots/deelprojecten te doen waarbij de projecten gericht zijn op leerlingen in verschillende leeftijden, docenten en ouders. De deelprojecten zijn erop gericht om te werken naar doorlopende (tenminste jaarlijkse) aandacht. Door met diverse pilots parallel te starten werken we gezamenlijk naar een algeheel versterkte generatie. Er zijn reeds mooie initiatieven en ontwikkelingen die hierop van toepassing zijn en geïntegreerd worden:

- ✓ Groep 8 PO en 2e jaar VO geborgd via de RiskFactory
- ✓ Digitale geletterdheid en burgerschap
- ✓ geleerde lessen uit Preventie met Gezag

Bijlage B: doorlopende leerlijn - weerbaar tegen ondermijning

Contactpersoon: Leroy Veldhuis

C. Borging Triage Vroegsignalering

In het voorgaande project is een werkwijze en convenant ontwikkeld. In de komende twee jaren richten we ons op de volgende drie onderdelen die vanuit dit project een vervolg krijgen:

1. Het ondersteunen van de lokale borging van de vroegsignaleringstafels;
2. De belasting van Veilig Thuis met de OZJ meldingen. Samen verkennen we alternatieve routes om informatie van politie rechtmatig en zo werkbaar mogelijk te organiseren.
3. Inzet op verzoek van andere gemeenten in Nederland buiten Twente die met dit proces aan de slag willen.

Bijlage C: borging vroegsignaleringstafel en jeugdgroepenaanpak

Contactpersonen: Sylvia Huis in 't Veld, Ellen Bolster en Marleen Kotkamp

D. Samenwerken met het onderwijs

Iedere school zou een gestructureerde ketensamenwerking gericht op het verbeteren van veiligheid op school en in de wijk onder regie van de gemeente moeten hebben. Scholen hebben dagelijks contact met jongeren en kunnen gedragsveranderingen vroegtijdig signaleren. De Twentse gemeenten beschikken allen over een vroegsignaleringsoverleg en een jeugdgroepenaanpak waarbinnen de ketensamenwerkingen rondom jeugd wordt vormgegeven. De input vanuit scholen is hierbij cruciaal en zien we dit in de praktijk achterblijft. Daardoor komt informatie laat of niet bij de daarvoor bestemde structuren terecht en wordt passende hulp niet of later dan wenselijk geboden. Dit deelproject richt zich op het vergroten van bewustwording bij docenten en andere schoolgerelateerde signaleerders en de opvolging hiervan. De wens is dat de verbinding tussen scholen en gemeenten versterkt wordt. Door informatie te delen kunnen risicojongeren sneller worden geïdentificeerd en ondersteund. De Wet Vrij en Veilig Onderwijs, die naar verwachting op 1 augustus 2026 in werking treedt, heeft als doel de sociale veiligheid in het onderwijs verder te versterken. De wet geldt voor primair onderwijs, gespecialiseerd onderwijs, voortgezet onderwijs, en breidt op onderdelen uit naar mbo en hoger onderwijs.

Bijlage D: samenwerken met het onderwijs

Contactpersoon Chantal Wildemors

E. Passende zorg bij hoog forensisch profiel

Jongeren met een hoog forensisch profiel en hun netwerk in Twente kunnen op dit moment geen passende vorm(en) van hulpverlening krijgen in de regio of Provincie. Parallel hieraan wordt de gesloten jeugdzorg afgeschaald en is het streven dat jongeren die niet langer thuis kunnen wonen, opgevangen worden in kleinschalige woonvormen. Omdat dit proces snel verloopt, zijn de kleinschalig wonen vormen nog niet toegerust/gespecialiseerd in het begeleiden en behandelen van de doelgroep jongeren met een hoog forensisch profiel en het netwerk waar zij uitkomen. Door het ontbreken van de kennis- en expertise in het begeleiden en behandelen van deze doelgroep en het systeem, maar ook het externaliserend gedrag van deze doelgroep zorgt voor een grond voor afwijzing vanuit veiligheidsargument. Deze doelgroep komt hierdoor niet in aanmerking voor begeleiding, behandeling en opname op een van de kleinschalige woonvormen. Binnen de gesloten jeugdzorg zijn er door toedoen van de afschaling jeugdzorg plus minder plekken beschikbaar. Ook binnen gesloten jeugdzorg worden jongeren met HFP afgewezen.

Bijlage E: jongeren met een HFP afschaling gesloten jeugdzorg

Contactpersonen: Valerie Schrauwen i.s.m. Kim Rondhuis en Marianne Lindeboom

F. Informatiegestuurd werken

Het Kennispunt Twente heeft in 2024 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een dashboard voor jeugdcriminaliteit. Daarbij is gekeken naar de toereikendheid van het bestaande dashboard 'Zicht op ondermijning' en de samenwerking binnen vroegsignaleringstafels en jeugdgroepenaanpak. De werkwijzen zijn aangescherpt, zodat duidelijk is wie welke data aanlevert en raadpleegt. Belangrijke aanbevelingen zijn het beter benutten van bestaande bronnen en het creëren van een integraal beeld samen met partners, dat lokaal getest wordt. Er wordt onderscheid gemaakt tussen voorspellers van jeugdcriminaliteit en de actuele stand ervan. Hiervoor worden diverse databronnen gecombineerd, zoals het dashboard 'Zicht op ondermijning', CBS StatLine, NJI en gemeentelijke jeugdindicatoren. Deze bronnen geven inzicht in criminaliteit, sociaal-economische factoren en trends. Het doel van het project is om bruikbare bronnen inzichtelijk te maken, bestaande data beter te benutten, regionale en lokale factsheets op te stellen, kennis bij professionals te vergroten en gemeenten een betere informatiepositie te geven voor beleidskeuzes. Het projectresultaat bestaat uit halfjaarlijkse factsheets: één Twentebrede en veertien lokale, waarin voorspellers en actuele cijfers samenkomen. De eerste oplevering is gepland voor juni 2026, waarna tot 2028 ieder half jaar nieuwe factsheets verschijnen. Randvoorwaarden zijn dat de factsheets integraal, overzichtelijk en actueel zijn, en dat ze gemeenten ondersteunen bij informatiegestuurd werken. Het model voor de factsheets wordt ontwikkeld door een student als afstudeeropdracht. De factsheets worden besloten gedeeld.

Bijlage F: Informatie gestuurd werken

Contactpersoon: Sylvia Huis in 't Veld

G. Verbinden en betrekken van jeugd met de maatschappij - Coöperatie met Twentse Koers.

De maatschappij kent steeds scherpere tegenstellingen die ook jongeren raken. Jongeren bewegen zich in een complexe wereld waarin hun gedrag vaak niet goed begrepen wordt. Dit onbegrip kan leiden tot uitsluiting, wantrouwen en een gevoel van vervreemding. Tegelijkertijd spelen jongeren een cruciale rol in het vormgeven van de toekomst. Hun stem en perspectief zijn essentieel, maar worden niet altijd serieus genomen. Acceptatie en erkenning van jongeren binnen de maatschappij zijn daarom van groot belang. Dit draagt bij aan een gezonde ontwikkeling en versterkt hun mentale weerbaarheid. We willen inzicht krijgen in hun leefwereld en de drijfveren achter hun gedrag. Door dialoog, educatie en samenwerking bouwen we aan wederzijds begrip. Zo creëren we een samenleving waarin jongeren zich gezien, gehoord en gesteund voelen.

Bijlage G: vergroten mentale weerbaarheid

Contactpersoon: Job ten Tije (Twentse Koers)

4. Governance en verantwoording

De netwerkpartners verbonden aan de Werkgroep Jeugdcriminaliteit hebben ieder een eigen bestuur. Dit bestuur is vertegenwoordigd in de *stuurgroep Zorg- Veiligheid en Straf*.

Besluitvorming zal plaatsvinden via de regionale colleges van de 14 Twentse gemeenten.

Voorafgaand zullen de portefeuillehouders jeugd vanuit de stuurgroep Zorg- Veiligheid en Straf het Districtelijke Veiligheidsoverleg en Samen Twente adviseren.

4.1 themagroep Jeugd en Veiligheid

De themagroep zal jaarlijks de voortgang op de genoemde doelstellingen en resultaten rapporteren aan de stuurgroep ZVS. De samenstelling van de themagroep is al volgt:

- Sylvia Huis in 't Veld – projectleider en regio-coördinatie Platform IVZ
- Valerie Schrauwen – Renate van 't Hof - Jeugdbescherming Overijssel
- Nicole Teesink - Jelle Seuters - gemeente Borne
- Patrick te Brake – Kaz Wesseloo - gemeente Enschede, wo. Preventie met gezag
- Niels Jong – Marleen Kotkamp – Kim Rondhuis - gemeente Almelo, wo. PmG en AO-Jeugd
- Chantal Wildemors - gemeente Hengelo
- Anne-Mieke Schabbink - Zorg en Veiligheidshuis JOR
- Jasper Bos - gemeente Haaksbergen
- Lisan Hidding - Raad voor de Kinderbescherming
- Beaudine Bouman - Openbaar ministerie
- Marianne Lindeboom - William Schrikker Jeugdreclassering
- Leroy Veldhuis - projectleider jeugd Provincie Overijssel
- Jeanette Smit - Halt.
- Ellen Bolster - Politie
- Job ten Thije - Twentse Koers
- Jop Wieffer - projectleider Digitale veiligheid Platform IVZ

In twee gemeenten in Twente wordt er gewerkt onder Preventie met Gezag. De beide projectleiders participeren in deze themagroep en de geleerde lessen worden via deze themagroep verder naar de overige 12 gemeenten gebracht.

4.2 Bestuurlijke betrokkenheid

De volgende bestuursleden van de stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf zijn als portefeuillehouders (namen onder voorbehoud van herindeling portefeuillehouderschap) verbonden aan het thema jeugd:

- Portefeuillehouder in het DVO: Burgemeester Pierik (Borne)
- Wethouder Jeugd: Wethouder A. Traag (Hengelo)
- Bestuurder Jeugd Bescherming Overijssel, Dhr. R. Brinkman, bestuurder

De netwerkpartners uit de jeugdstrafrechtketen hebben ieder een eigen bestuur. Alle genoemde netwerkpartners nemen deel aan de stuurgroep Zorg- Veiligheid en straf.

4.3 Looptijd

Dit programma wordt voor de duur van 2 jaren vastgesteld, startende in januari 2026. Daarbij gaan we er vanuit dat niet alle projecten binnen deze periode afgerond zijn en wellicht in een gewijzigde aanpak daarna voortgezet worden.

4.4 Financiën

De uitvoering van projecten brengt onkosten met zich mee. Vanuit alle betrokken partners wordt actief deel geparticipeerd en is er een belang om de resultaten uit dit programma te behalen. Daarom zullen de kosten zoveel mogelijk in kind worden voldaan. Voor de kosten van campagnemateriaal en de organisatie van (digitale) bijeenkomsten zal separate financiering worden gezocht of naar rato gedeeld wordt met de deelnemende partijen. Mocht dit aan de orde zich vindt er vooraf afstemming plaats en is overeenstemming nodig.

